

Toetsbeleid

2023-2025

Beoordelen om te leren

Beoordelen om te beslissen

1. Inleiding

Dit toetsbeleid is herschreven naar aanleiding van de onderwijskundige verandering van het Maerlant.

GRIP op leren: weten wat je wilt en wat je kunt en op grond daarvan keuzes maken. Regie en eigenaarschap over eigen leerproces is het streven binnen het Maerlant.

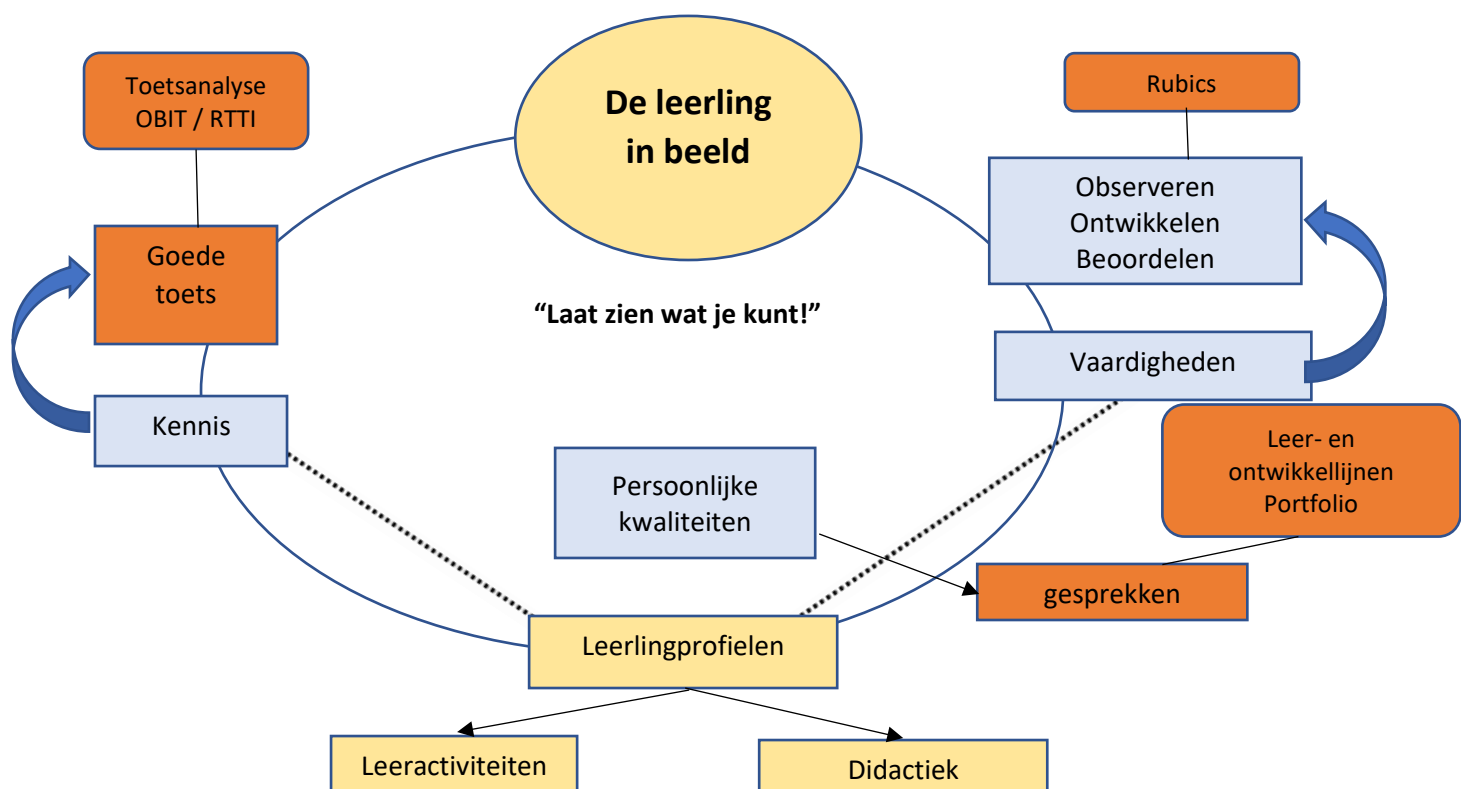
De noodzaak om te komen tot een goed toetsbeleid kwam voort vanuit analyses en evaluaties van het vorige toetsbeleid (2014-2015). Hieronder een korte samenvatting van de analyse:

Soms lijkt het alsof het toetsen doel op zich is geworden. De toets als onderdeel van het leerproces - waarbij de leerling zowel van de feedback als van de feed forward heel veel kan leren - lijkt soms erg ver weg. We hebben het geven van een cijfer zo belangrijk gemaakt dat langzaam de leerling alleen nog werkt voor een cijfer. Het eigenaarschap, dat we zo graag terug willen leggen bij de leerling, lijkt hierdoor verder weg dan ooit.

1. Er werd heel veel getoetst, met name in de onderbouw. Dit leidde tot leerlingen die berekenend te werk gingen, waarbij het eigenaarschap van het leren afneemt (hij werkte alleen nog voor een cijfer). Het vele toetsen in lessen kostte bovendien veel onderwijstijd;
2. Bij de evaluatie kwam naar voren dat er binnen vaksecties en binnen afdelingen zeer verschillend werd omgegaan met toetsen, zowel wat betreft aantal als wat betreft inhoud en omvang van een toets. Het leek goed om hier meer eenduidigheid in aan te brengen.

Het toetsbeleid staat niet los van andere ontwikkelingen in de school. Het is daarom noodzakelijk dat dit beleid jaarlijks wordt geëvalueerd en bijgesteld.

2. De uitgangspunten

1. De uitslag van een toets moet een beeld geven van het ontwikkelingsniveau wat betreft kennis, vaardigheden en inzicht;
2. Het moet de leerling duidelijk zijn wat er van hem wordt verwacht bij het leren van een toets (de doelen moeten helder zijn);
3. De toets moet aansluiten op het leerproces aangeboden in de reguliere lessen;
4. De beoordelende toets is een afsluiting van het totale leerproces
5. Tussentijds wordt de toets in de lessen voorbereid (feed forward) en kan er tevens een formatieve toets gegeven worden die feedback geeft op het onderwijsleerproces;
6. De toetsen geven vroegtijdig een goede indicatie (prognose) t.a.v. de bevordering en/of kans op slagen van de leerling. (beoordelen om te beslissen). Dit noemen we een summatieve evaluatie.

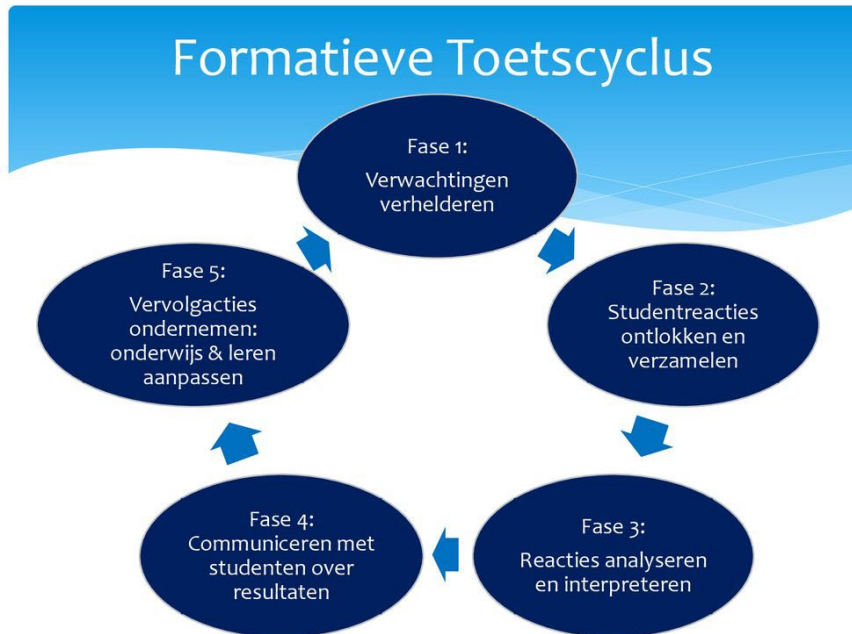
Borging van bovenstaande punten ligt bij de portefeuillehouders toetsing.

2.1 Formatieve evaluatie

De formatieve evaluatie van de lesstof is vooral bedoeld om inzicht te krijgen in waar de leerling staat op weg naar het vooraf gestelde doel. Inzicht voor de docent, maar vooral ook voor de leerling zelf. Als we toe willen naar 'eigenaarschap' bij de leerling, dan is de feed up, feedback en feed forward (Dylan William, 2005), waaruit formatief evalueren bestaat, essentieel.

Feed up: Waar ga ik naartoe (concreet leerdoel)?
Feedback: Waar sta ik nu?
Feed forward: Hoe gaan we nu verder?

Momenten van formatieve evaluatie kunnen in iedere les, zelfs meerdere keren, voorkomen. Dit zijn korte, effectieve leeractiviteiten die de leerling inzicht geven in waar ze in hun leerproces staan. Ook de docent moet middels deze leeractiviteiten (idealiter) in een oogopslag kunnen zien waar zijn leerlingen staan in het proces. Op basis van analyse van resultaten kan de docent zijn onderwijs (opnieuw) vormgeven en differentiëren. Het formatief evalueren kan volgens de volgende cyclus in de les terugkomen:

FE Cyclus - Gulikers & Baartman (2017)

Wanneer formatieve evaluatie succesvol ingezet wordt, zouden zowel de leerling als de docent een indicatie moeten hebben van hoe de summatieve toets gaat verlopen, wanneer deze inderdaad aansluit bij de leerdoelen.

2.2 Summatieve evaluatie

Onder summatieve toetsing verstaan we alle vormen van toetsing (zowel schriftelijk, mondeling, een essay, praktische opdracht) waar de leerling een cijfer voor krijgt. Aan het einde van het leerproces voor bepaalde leerdoelen gaan we meten waar de leerling staat en geven we daarvoor een cijfer. Zo wordt een deel van de leerstof afgerond. We houden vast ook aan deze vorm van toetsing, omdat het een door de samenleving gevraagde verantwoording is van de prestaties van de leerling. Door het cijfer weet de leerling 'dit is wat ik heb gepresteerd op dit onderdeel'. Uiteindelijk zal de leerling ook de ultieme summatieve toets maken: het examen. Het op regelmatige basis cijfers blijven geven, lijkt hiermee goed in de pas te lopen.

De summatieve toets komt altijd verwacht en is altijd de afsluiting van het leerproces. Vóór die tijd wordt de leerling formatief getoetst, zodat hij met de feedback nog verder kan komen in zijn ontwikkeling.

In deze benadering kan een toets dus nooit een poging zijn de leerling te dwingen 'aan het werk te gaan' en kan er nooit een '1,0' gegeven worden voor niet gemaakte toetsen en opdrachten. Wanneer bij de overgangvergadering blijkt dat er nog toetsen of opdrachten op inhalen staat, beslist de afdelingsleider leerlingzaken of een leerling bevorderd kan worden naar een volgend leerjaar.

In het toets-/examenreglement staat dat indien een leerling zich schuldig maakt aan een onregelmatigheid een maatregel (het cijfer 1,0) opgelegd kan krijgen door de rector. Dit geldt echter ook voor leerlingen buiten de examenklassen. Wanneer een leerling een spiekbrieftje, telefoon of smartwatch bij zich heeft, krijgt deze leerling als sanctie het cijfer 1,0 opgelegd. Wanneer een leerling beticht wordt van spieken wordt de toets op een nieuw antwoordblad afgemaakt en beslist de afdelingsleider over de te nemen sanctie.

3. Kwaliteit van de toetsen

Voor het bepalen van de kwaliteit van toetsing zijn erg veel variabelen die per vak ook nog eens van elkaar verschillen. Uit literatuur blijkt dat er toch een aantal onderdelen is die voor goede kwaliteit van toetsing erg belangrijk zijn. Voor ieder vraagstuk/item in een toets moet nagedacht zijn over de volgende onderdelen:

- **Validiteit** | de toets meet wat vooraf de bedoeling was, waardoor uit de meting geldige conclusies kunnen worden getrokken. Dit valt op te splitsen in twee soorten:
 - *Inhoudsvaliditeit*: de toetsvragen zijn evenwichtig gespreid over de te bestuderen leerstof.
 - *Vormvaliditeit*: in de toets komen dezelfde beheersingsniveaus voor die in het onderwijs werden beoogd.
- **Betrouwbaarheid** | de nauwkeurigheid waarmee een toets de leerresultaten meet. De toets is dus onafhankelijk van de corrector en de omstandigheden.
- **Bruikbaarheid** | bestaat uit drie onderdelen:
 - De toets is *efficiënt*: de gedane investering en de opbrengst zijn in evenwicht.
 - De toets is *eerlijk* voor leerlingen; iedere leerling heeft dezelfde kans op een voldoende.
 - De toets is *aanvaardbaar*: geaccepteerd door leerlingen en docenten.
- **Objectiviteit** | een objectieve toets is een toets waar de goed te rekenen antwoorden (correctiesleutel) op alle vragen van tevoren zijn vastgelegd.
- **Transparantie** | voorafgaand aan de toets is het voor de leerling duidelijk wat van hem wordt verwacht en hoe er getoetst zal worden.
- **Normering** | de maatstaf die vooraf is bepaald en gehanteerd wordt bij het becijferen van toetsen. Eventueel bijgesteld met een N-term.

Taak voor de secties is om zoveel mogelijk samen te kijken naar toetsen op basis van bovenstaande criteria.

Bronnen:

SLO, eisen aan een goede toets

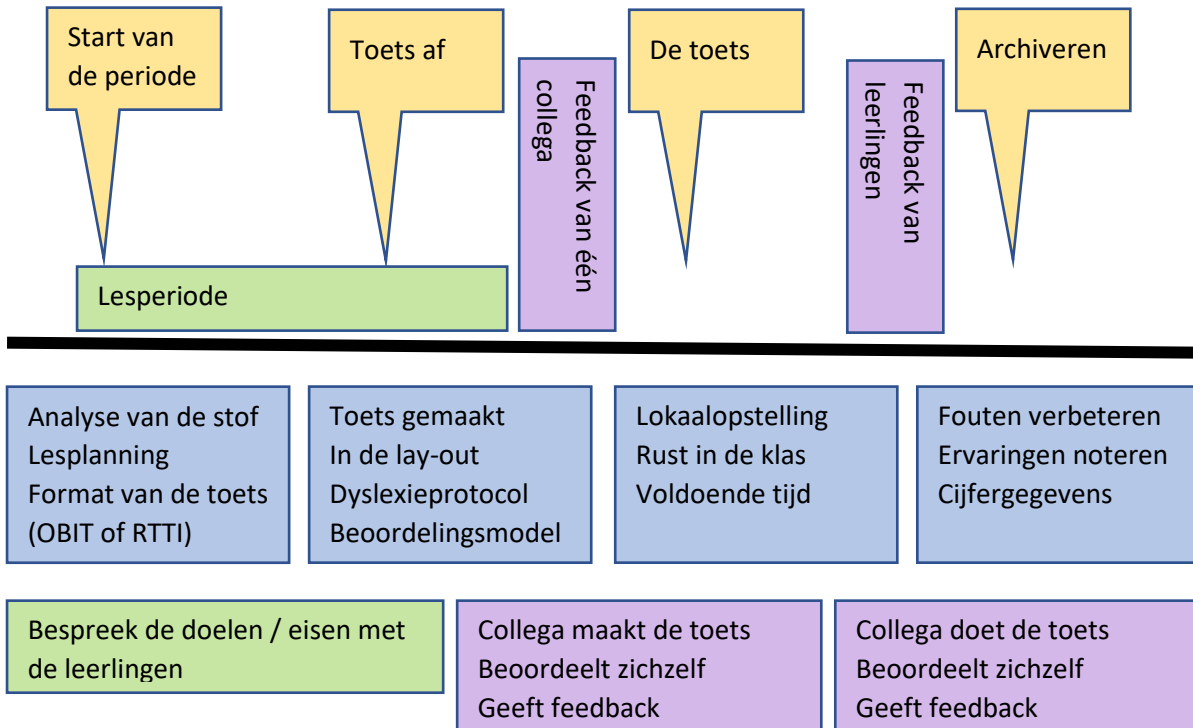
VO-Raad, checklist 3: De kwaliteit van een schoolexaminering

Teelen, Toetskwaliteit in de praktijk.

4. Toetsafspraken Maerlant breed

De kwaliteitsborging van toetsen vindt in de secties plaats middels de Koninklijke weg.

De Koninklijke weg is een systematische inventarisatie van wat docenten kunnen doen om de kwaliteit van de toetsen te borgen.

Bij het maken van een toetsmatrijs zou onderstaande percentages een leidraad kunnen zijn om de kwaliteit van een doorlopende leerlijn te borgen.

Klas 1	Vmbo	Vmbo GT/TL/havo	Havo/vwo
R of O		30%	30%
T1 of B		50%	30%
T2 of I		10%	20%
I of T		10%	20%

Klas 2	Vmbo	Havo	Vwo
R of O	40%	20%	20%
T1 of B	30%	40%	30%
T2 of I	20%	30%	30%
I of T	10%	10%	20%
Klas 3	Vmbo	Havo	Vwo
R of O	30%	20%	20%
T1 of B	40%	40%	30%
T2 of I	20%	30%	30%
I of T	10%	10%	20%

Klas 4 en hoger	Vmbo	Havo	Vwo
R of O	30%	10%	10%
T1 of B	40%	40%	20%
T2 of I	20%	30%	40%
I of T	10%	20%	30%

Beoordelingsnorm

De sectie gebruikt een beoordelingsmodel spreekt vooraf in onderling overleg af welke beoordelingsnorm gehanteerd wordt voor de toets die voor een jaarlaag met hetzelfde niveau eenduidig is. De normering per vraag is terug te vinden op de toets. Er staat dus bij elke (deel)vraag hoeveel punten ermee te behalen zijn.

Kwaliteit van toetsing

De secties zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de toetsen (zie H3).

Toetsrooster

Het toetsrooster wordt verzorgd door de roostermaker in samenspraak met de afdelingsleider. Het streven is om een evenwichtige verdeling in de week te maken, zodat de leerling de ruimte heeft zich goed voor te bereiden en de docent niet iedere keer hetzelfde toetsmoment toegekend krijgt. De toetsen worden afgenomen aan het eind van ieder van de vijf periodes (zie jaarkalender en PTA). Ieder toetsrooster staat tenminste twee weken voor aanvang in Magister, zodat er voldoende tijd is voor het plannen en het leren van de lesstof. Wat er precies geleerd moet worden, is terug te vinden in de omschrijving in het rooster in Magister en in het PT(A)

Cijfers in Magister

Na de laatste toets van de toetsweek kunnen de cijfers gepubliceerd worden in Magister. Voorkeur gaat uit naar eerst bespreken en dan cijfers in Magister. Maar vanwege de tussenliggende vakantie mag hiervan afgeweken worden.

Tussentijds toetsen

De periode wordt afgesloten met een toets in de toetsweek. Tussendoor mag er slechts 1 toets (SO met de weging 1) ingepland worden. Het streven is om tussendoor formatief te evalueren.

Digitale toetsen

Vaksecties kunnen afspreken een toets digitaal af te nemen, het programma waarmee getoetst wordt is bij leerlingen en docenten bekend. In Magister staat aangegeven welke materialen leerlingen nodig hebben voor het maken van deze digitale toets, heeft een leerling dit niet op orde is er sprake van een onregelmatigheid waarbij de maatregel cijfer 1,0 van toe passing is.

Inzage en/of nabespreking

Binnen 10 schooldagen heeft de docent een toets nagekeken, besproken (tijdens een flexuur of in een reguliere les) en ingevoerd in Magister. De cijfers van de toetsen in de toetsweek worden pas aan het einde van de toetsperiode op Magister gezet. Een leerling heeft het recht om de gemaakte toets in te zien en hierover feedback te ontvangen. Dit kan klassikaal, maar kan ook in een ingepland flexuur.

Lay-out

In de koptekst of op een voorblad staat vermeld: het vak, de leerstof, het leerjaar, het Maerlant logo en de versie. In de voettekst staat de paginanummering en "het einde" van de toets. Verder staat er naast elke vraag het aantal punten. Het lettertype van de toets is aangepast voor dyslecten: Verdana, Calabri of Arial.

Leerlingen met extra tijd i.v.m. een stoornis (zoals dyslectie, autisme etc) of chronische ziekte.

Op grond van een rapport van een deskundige kunnen ouders een verzoek indienen voor verlengde toetstijd. De rector kan hiervoor eventueel toestemming verlenen.

Afhankelijk van de mate, de ernst en het soort dyslexie komen de volgende maatregelen voor:

- verlenging van de toetstijd (10 minuten per klokuur bij H/V en bij het VMBO 15 min per klokuur), maximaal 30 minuten);
- auditieve ondersteuning;
- ICT-ondersteuning.

In zaken waarin dit beleid niet voorziet, beslist de schoolleiding.

4.1 Specifieke toetsafspraken voor de onderbouw

Het opgeven van toetsen

Een schriftelijke overhoring (SO) óf een praktische toets (PT) wordt minimaal vijf schooldagen van te voren met de omschrijving van de lesstof genoteerd in Magister. In ieder van de vijf periodes is dit er maximaal één per vak. De weging hiervan is 1. De afsluitende summatieve evaluatie (= toetsweek) heeft weging 3 en vindt plaats tijdens lesvrije toetsdagen. Wijzigingen op de weging moeten schriftelijk (bij de start van het cursusjaar) worden aangevraagd bij de portefeuillehouders toetsing.

Minimaal twee weken voor aanvang van de lesvrije dagen is het toetschema bekend. We streven naar 1 of 2 toetsen per dag en een maximaal aantal toetsdagen van 5. De duur van een toets is in principe 60 minuten. Wijzigingen hierop kunnen worden aangevraagd bij de betreffende afdelingsleider.

Het overgangsrapport

Het Maerlant werkt met een doorlopend gemiddelde. Na de laatste toetsperiode krijgt de leerling een overgangsrapport op papier. Een cijferoverzicht is altijd digitaal zichtbaar in Magister.

Beoordeling

Bij de beoordeling wordt gebruik gemaakt van cijfers met één decimaal achter de komma. Het laagste cijfer is een 1,1. Tot aan de kerstvakantie geldt voor de brugklas het bodemcijfer 3,0. Niet gemaakt werk wordt weergegeven in Magister met de term **'inhalen.'**

Inhaaltoetsen

De gemiste toets wordt ingehaald op het ingeroosterde inhaalmoment, bij bijzondere omstandigheden wordt een individueel plan opgesteld. Afspraak is dat alle inhaaltoetsen gemaakt zijn voor de start van de nieuwe toetsweek, de docent initieert hiervoor maximaal 2x een moment wat ook in Magister staat genoteerd. Daarna ligt de verantwoordelijkheid bij de leerling.

Wanneer een leerling na de toetsweek van de volgende periode nog toetsen open heeft staan zet de docent hiervoor het cijfer 1,0 in het systeem.

Voor periode 5 geldt dat tussentijdse toetsen of opdrachten ingehaald moeten zijn voor de start van de toetsweek. Een docent initieert 2x in Magister een inhaalafspraken, daarna mag de docent het cijfer 1,0 invoeren.

Wanneer een leerling een toets uit toetsweek 5 niet heeft ingehaald op de inhaaldag, kan het cijfer 1,0 ingevoerd worden. Mocht dit de overgang belemmeren, dan kan in overleg met de betreffende afdelingsleider een inhaalmoment worden afgesproken.

Herkansing van toetsen

Herkansing is een nieuwe, tweede kans om tot een beter resultaat te komen.

1. Van alle (schriftelijke)toetsen uit de toetsweek periode 1 en 2 kan ten hoogste één toets herkanst worden;
2. Van alle (schriftelijke) toetsen uit de toetsweek periode 3 en 4 kan ten hoogste één toets herkanst worden;
3. Toetsen die in de laatste toetsweek (periode 5) worden afgenomen, kunnen niet herkanst worden;
4. De aanmelding voor de herkansing vindt plaats via een online formulier, deze aanmelding moet voor de uiterlijke inleverdatum worden teruggezonden;
5. Het hoogste cijfer telt.

Indien een leerling afwezig is bij de herkansingsmogelijkheid, dan komt het recht op herkansing te vervallen. Indien de overgang van deze leerling door deze regel wordt belemmerd, dan volgt na periode 5 alsnog één herkansingsmogelijkheid.

4.2 Specifieke toetsafspraken voor de bovenbouw

Programma van toetsing en afsluiting

De rector stelt namens het bevoegd gezag het "Programma van toetsing" en het "Programma van toetsing en afsluiting" = PT(A) vast.

In het programma van toetsing en (afsluiting) wordt in elk geval aangegeven:

- a. voor ieder examenvak de stof waarop het schoolexamen betrekking heeft;
- b. de verdeling van de stof over de toetsen van het schoolexamen;
- c. of het schoolexamen schriftelijk, mondeling, praktisch dan wel een combinatie hiervan is;
- d. de regels die aangeven op welke wijze het eindcijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt;
- e. de domeinen waaruit de toets bestaat;

Het examen- en toetsreglement wordt door het bevoegd gezag jaarlijks vóór 1 oktober toegezonden aan de inspectie en is zichtbaar voor de kandidaten op de website van het Maerlant. Het programma van toetsing en afsluiting wordt jaarlijks vóór 1 oktober op de website geplaatst ter inzage voor de leerlingen en toegezonden aan het bevoegd gezag en de inspectie.

Schoolexamen

Het schoolexamen in een vak kan geschieden in het derde, vierde, vijfde en zesde leerjaar door middel van een 'SE', zoals toetsen, praktische toetsen, presentaties, mondelingen, handelingsdelen en een profielwerkstuk. Dit moet staan aangegeven in het Programma van Toetsing (PTA).

Mondelinge toets

1. Indien de docent of de leerling tijdig aangeeft (minimaal 2 weken voor de toets) de mondelinge toets in het bijzijn van een extra docent-gecommitteerde te willen doen, kan dit verzoek door de rector (mits haalbaar) toegekend worden;
2. Op voorstel van de vakgroep kan de rector beslissen dat een gedeelte van het schoolexamen wordt bijgewoond door een gecommitteerde die niet aan onze school is verbonden. De adviezen van deze gecommitteerde dienen ter ondersteuning van de beoordeling door de docent(en).

Weging toetsen/schoolexamen

De weging en de berekening van het eindcijfer is vastgelegd in het PT(A).

Bij verhindering of te laat komen voor toetsmomenten

Verhindering:

- De leerling moet zich door een ouder minimaal 30 minuten voor aanvang van de toets telefonisch bij de receptie afmelden;

Te laat komen:

- De leerling die langer dan een half uur te laat is, kan de toets niet meer maken. De leerling kan hiervoor de maatregel (=cijfer) "1,0" opgelegd krijgen. Is de leerling binnen deze tijdslimiet aanwezig dan laat de afdelingsleider de leerling alsnog toe tot de toets. De leerling krijgt dan geen verlenging van de toetstijd.

Vrijstelling van toetsen

Een kandidaat die zakt of doubleert, doet het gehele schooljaar over; en hij heeft in principe geen recht op vrijstellingen. Mocht, op advies van de vakdocent, de betreffende afdelingsleider besluiten tot het verlenen van een vrijstelling, wordt dit in een zogenaamde akte van vrijstelling vastgelegd. De akte wordt ondertekend door ouder(s)/verzorger(s), kandidaat en afdelingsleider. De akte wordt opgenomen in het (examen)dossier van de kandidaat. De ouder(s)/verzorger(s), kandidaat, afdelingsleider en betrokken docent(en) ontvangen een kopie van de akte.

Onderdelen examendossier

De examinerator kan in het kader van het schoolexamen een opdracht (b.v. een verslag, een presentatie, een profielwerkstuk enz.) geven. Hij vermeldt daarbij de eisen waaraan de opdracht moet voldoen en de datum waarop dit moet zijn voltooid. Het examenbureau neemt het werk in ontvangst. De kandidaat die niet op tijd zijn werk inlevert, begaat een onregelmatigheid (zie Examenreglement). De school heeft bewaarplicht inzake alle schoolexamens. Inspectie en leerling heeft recht op inzage.

Herkansing van toetsen voor PT-klassen afdelingen vmbo, havo en vwo

Herkansing is een nieuwe, tweede kans om tot een beter resultaat te komen.

1. Van alle toetsen uit toetsperiode 1 en 2 kan ten hoogste één toets herkanst worden;
2. Van alle toetsen uit toetsperiode 3 en 4 kan ten hoogste één toets herkanst worden;
3. Toetsen die in de laatste toetsperiode (= periode 5) worden afgenomen, kunnen niet herkanst worden;
4. In het PT staat vermeld welke toetsen te herkansen zijn;
5. De aanmelding voor de herkansing vindt plaats via een online formulier, deze aanmelding moet voor de uiterlijke inleverdatum bij de afdelingsleider of examensecretaris ingediend zijn;
6. Het hoogste cijfer geldt.

Indien een leerling afwezig is bij de herkansingsmogelijkheid, dan komt het recht op herkansing te vervallen. Indien de overgang van deze leerling door deze regel wordt belemmerd, dan volgt na periode 5 alsnog één herkansingsmogelijkheid.

Herkansing van toetsen voor PTA-klassen (examenklassen)

1. Aan het einde van periode 1, periode 2 en periode 3 kan ten hoogste één toets (per periode) worden herkanst;
2. Toetsen die in de laatste toetsperiode (= periode 4) worden afgenomen, kunnen niet herkanst worden;
3. In het PTA staat vermeld welke toetsen te herkansen zijn;
4. De aanmelding voor de herkansing vindt plaats via een online formulier, deze aanmelding moet voor de uiterlijke inleverdatum bij de afdelingsleider of examensecretaris ingediend zijn;
5. Het hoogste cijfer geldt.

Indien een leerling afwezig is bij de herkansingsmogelijkheid, dan komt het recht op herkansing te vervallen. Indien de overgang van deze leerling door deze regel wordt belemmerd, dan volgt na periode 4 alsnog één herkansingsmogelijkheid.

Toelating tot het centraal examen

De kandidaat wordt toegelaten tot het centraal examen van een vak, als hij 5 schooldagen voor aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen het schoolexamen heeft afgerond.

Het schoolexamen is afgerond als:

1. de kandidaat alle onderdelen van een vak met een schoolexamen én een centraal examen heeft afgerond en de examinator ze heeft beoordeeld;
2. de vakken en examenonderdelen die bij de uitslag niet met een cijfer worden beoordeeld, zijn beoordeeld als 'goed' of 'voldoende'.

5. Volgtoetsen

Vanaf de brugklas maken we gebruik van de volgtoetsen van Cito VAS. Dit gebeurt op vier momenten tijdens de schoolloopbaan van de leerling. De toetsen verschaffen inzicht in de algemene beheersing van de kernvaardigheden en de sterke en zwakke punten van de leerlingen.

- Toets 0, eerste klas: september, oktober
- Toets 1, eerste klas: april
- Toets 2, tweede klas: april
- Toets 3, derde klas: april

In de Cito VAS wordt het volgende getoetst:

- Nederlands leesvaardigheid
- Nederlandse woordenschat
- Taalverzorging
- Engels leesvaardigheid
- Engels woordenschat
- Rekenen/ wiskunde

Via de Cito-portal is inzage in de diverse scoreformulieren mogelijk. De notitie van de functionele niveaus volgens Meijerink (referentieniveaus) staat hierbij vermeld.

6. Evaluatie en borging

Er vindt doorlopend evaluatie van de toetsen plaats door de leden van de secties. De sectieleden evalueren de toetsen met de beoordeling en hun analyse van de opbrengsten. De gemaakte afspraken worden geborgd in het vakwerkplan. De directie stuurt op de evaluatie van de schoolexamens en ziet er op toe dat gemaakte afspraken worden omgezet in concrete acties. Dit gebeurt n.a.v. overlegmomenten met (een deel van) de sectie.

7. Bijlage

Aan het toetsbeleid gerelateerde documenten zijn te vinden op de website:

1. PTA
2. leerlingenstatuut
3. examenreglement
4. bevorderingsnormen
5. dyslexiebeleid

Acties n.a.v. toetsbeleid 2023-2025